3. Tâbiîn Döneminde Hadis

Tâbiî sözcüğünün çoğulu olan **Tâbiîn**, sahabeden herhangi biriyle mü'min olarak görüşüp ondan ilim alan ve iman üzere ölen kimselere denilmektedir.

Tâbiîn dönemi, hicretin 180. (796) senesine kadar devam eder. Tâbiîn nesli yaş durumlarına göre gruplara ayrılır. Âlimler bu grupları Büyük Tâbiîler, Orta Yaşlı Tâbiîler ve Küçük (Genç) Tâbiîler şeklinde isimlendirmişlerdir.[20]

Sahabenin dizinin dibinde yetişen ve hadisi onlardan öğrenen Tâbiîn Dönemi'nde hadis ilmi açısından önemli gelişmeler olmuştur. Özellikle hicri 40-50 (660-670) yıllarından itibaren hadisleri ezberleme ve nakletme yanında, onları yazıya geçirerek kayıt altına alma faaliyetleri artmış ve hızlı bir şekilde yayılmıştır. Aynı tarihlerde art niyetli bazı kimseler çeşitli sebeplerle hadis uydurmaya başlamış,[21] bundan dolayı hadis rivayeti ile yakından ilgilenen sahabi ve tâbiîler, kendilerine ulaşan hadislerin Peygamber Efendimizden gelip gelmediğini araştırmaya ve sened sormaya başlamışlardır. Bu konudaki titizliğiyle ön plana çıkan meşhur tâbiî Muhammed b. Sîrîn (ö. 110/728) bir sözünde özetle şöyle der:

"Önceleri sened sorulmuyordu. Ancak fitne ortaya çıkınca 'ravilerinizin ismini bize söyleyin' denmeye başlandı. Bundan sonra sünnet yolunda yürüyenlerin hadisleri alındı, bid'at ehlinin rivayetleri ise terk edildi."[22]

BİLGİ KUTUSU

Peygamber Efendimiz döneminde hayatta bulunup ona iman eden, ancak kendisiyle görüşerek sahabi olma şerefine erişemeyen kişilere muhadram denir. Muhadramlar da özellikle ravi olarak tâbiînden sayılırlar.

(Mehmet Efendioğlu, "Muhadramûn", DİA, C 30, s. 395.)

TARTIŞALIM

Rihlenin ilmî gelişme açısından sağladığı faydaları tartışınız.

ARAŞTIRALIM

Sahabe ve Tâbiîn Dönemi hadis faaliyetlerinde sözü geçen nüsha, sahîfe, kitâb ve risâle ile neyin kastedildiğini araştırınız.

Tâbiîn Dönemi'nin hadis ilmi açısından en önemli faaliyetlerinden biri **Rihle**'dir. Rihle, hadis öğrenmek ve raviler hakkında bilgi edinmek maksadıyla çıkılan ilmî seyahatlerdir. Bu seyahatler ilk olarak sahabeden bazı şahısların kişisel uygulamasıyla başlamış, Tâbiîn Dönemi'nde hızla yayılmış ve hadis ilminin temel unsuru haline gelmiştir.[23] Tâbiîn âlimleri rihle sayesinde, İslam dünyasının çok farklı bölgelerine dağılmış olan ashabın bulundukları yerler-

20 İsmail Lütfi Çakan, Hadis Usulü, s. 77-78.
21 Mehmet Yaşar Kandemir, Mevzu Hadisler, s. 28-29.
22 Müslim, Mukaddime, 5; Dârimî, Mukaddime, 38.
23 Ali Yardım, Hadis, C 1, s. 137 vd.

de naklettikleri hadisleri öğrenmiş, kayda geçirmiş ve kaybolmasını önlemiştir.[24] Rihle aynı zamanda hadislerin tedvîn ve tasnif edilmesi faaliyetlerine hız kazandırmıştır.

24 Hatîb el-Bağdâdî, er-Rihle fî Talebi'l-Hadis, s. 127 vd.
25 Mehmet Efendioğlu, Tedvin, DİA, C 40, s. 267-268.
26 İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ, C 7, s. 448.
27 Buhârî, İlim, 34.
28 Mehmet Efendioğlu, Tedvin, DİA, C 40, s. 268.